

Pauluse Kiri

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri

Kallid Tartu Pauluse koguduse liikmed,

soovin teile kõigile õnnistatud Jõulupühi ja armurikast uut aastat!

Lõppev kirikuaasta oli meie jaoks eriline. Oleme tegutsenud terve aasta jooksul hästi korrastatud kirikus. Igal päeval olen selle eest tänulik Jumalale ja ka paljudele inimestele, kes kiriku korrastamist tähtsaks pidasid. Selle imega ei saa, ja ilmselt ei tohigi harjuda. Tunneme Jumala ees ka vastutust, et see koda saaks vääriliselt kasutatud. Olgu see paik meile jätkuvalt Jumala auhiilguse asemeks ja kogudusele õnnistuse asupaigaks!

Uuel aastal ootavad meid ees taas paljud olulised sündmused. Sada aastat tagasi sai esimest korda valmis Tartu Pauluse kirik, tuleval aastal möödub 100 aastat Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku iseseisvumisest ja 500 aastat Reformatsioonist. 26.–27. mail tähistame neid sündmusi EELK Kirikukongressiga Tartu Pauluse kirikus. Kõik need sündmused on kujundanud meid ja määranud meie tulevikku. Reformatsioon tõstis taas keskele kohale Jumala Sõna ja Jeesuses Kristuses ilmunud armu suuruse. Soovin kogu südamest, et algav aasta oleks ka meie elus reformatsiooniaastaks ja tänapäevases tohutus infomüra leiaks Jumala Sõna meie elus keskele koha, et ta oleks meie igapäevaseks leivaks ja teenäitajaks ajalikus elus ja igavikule vastu minnes.

Lähenevate pühade eel meenutan, et see, kelle sündimist me jõulude ajal tähistame, on lihaks saanud Sõna. See Sõna, „kelle läbi kõik on tekkinud ja ilma Temata ei ole tekkinud midagi, mis on tekkinud. Temas oli elu ja elu oli inimeste valgus ja valgus paistab pimeduses.“ Nii kirjutab Johannes. Jumala kogudus on rahvas, kes koguneb Jumala sõna juurde ja keda teeb siin kaduvuse maal elavaks lihaks saanud Sõna, Jeesus Kristus ise.

JOEL LUHAMETS
EELK Tartu Pauluse koguduse õpetaja

Märtsis saab kogudus uue õpetaja

13. novembril valis Tartu Pauluse koguduse nõukogu koguduse uueks peaõpetajaks Kristjan Luhametsa. Ametisse astub ta märtsis 2017.

Senine õpetaja Joel Luhamets saab 65-aastaseks 19. märtsil 2017. See on vanus, mil vastavalt EELK Kirikuseadustikule (§94) arvatakse vaimulik emerituuri. Kuigi seadus näeb ette ka ametiaja pikendamise võimalusi, on see vähemalt suuremates kogudustes pigem erand kui reegel. Tartu Pauluse koguduses on nii Joel kui Kristjan Luhamets kinnitanud soovi jätkata koostööd ka edaspidi.

Kristjan Luhamets on sündinud 13. mail 1980. a. Kuressaares. Pärast Tartu Hugo Treffneri Gümnaasiumi lõpetamist õppis ta usuteadust Tartu, Kieli ja Leipzigi ülikoolis ning EELK Pastoraalseminaris. 15. augustil 2006 ordineeriti ta Kambja koguduse õpetajaks. Tööjärje Kambjas andis Kristjan üle Andrus Mõttusele aastal 2012, ent juba 2009. aastal asus Kristjan teenima Tartu Pauluse koguduses abiõpetajana. Peale selle on ta Tartu abipraost ja alates 2014. aastast hooldab ka Kursi kogudust. Kristjani abikaasa on arst-resident Eleri Luhamets. Peres kasvab kolm last.

Reformatsiooniaasta 2017

Eeloleva aasta 31. oktoobril täitub 500 aastat reformatsiooni algusest. Eesti rahvas tähistab seda usupeona, mille keskmes on evangeeliumi sõnum, mis inimest vabastab ja lohutab, julgustab ja rõõmustab. Teoloogiliselt tõlgendatuna on reformatsioon eelkõige kiriku pöördumine Jeesuse Kristuse poole. Sellisena ei taandu reformatsiooni tähendus üksnes 16. sajandi sündmustele ega ole ka ainult evangeelsete kirikute pärisosa. Pöördumisena Kristuse poole on reformatsioonil oikumeeniline tähendus, mis puudutab kogu kristlas-

konda. Kui reformatsiooni aastapäeva keskmes on evangeelium, võime loota, et kirikuid ja kristlasi juhitakse üksteisele lähemale.

Reformatsiooni aastapäeva tähistatakse üleilmselt. Eesti Evangeelne Luterlik Kirik tähistab seda koostöös luterlike kirikute osaduskonnaga (Luterlik Maailmaliit) ning Euroopa evangeelsete kirikute osaduskonnaga. Eestis toimuvad ettevalmistused suhtluses Eesti Kirikute Nõukogu ja selle liikmeskirikutega.

Kogudus valib nõukogu

Ajavahemikus 6. novembrist 2016 kuni 5. märtsini 2017 viiakse kõigis EELK kogudustes läbi korralised valimised. Tartu Pauluse kogudus valib järgmiseks neljaks aastaks uue nõukogu jaanuaris.

Uus nõukogu valitakse 30-liikmeline ja igal koguduse täisõiguslikul liikmel on valimistel võimalik hääle anda kuni viie kandidaadi poolt. Nii otsustas senine nõukogu, sest vastavalt EELK põhikirjale (§54) võib nõukogus olla 7 kuni 30 liiget. Sõltuvalt koguduse suuruselt on ju vajadused väga erinevad. Kuna Tartu Pauluse on üks Eesti suuremaid kogudusi, on senine nõukogu pidanud vajalikuks valida ka suurem nõukogu. Lisaks valitud liikmetele kuuluvad nõukogusse ameti poolest ka koguduse õpetaja ja abiõpetaja.

Nõukogu valimisel on hääleõigus kõigil

Tartu Pauluse koguduse ristitud ja leeritatud liikmetel, kes on eelmisel või jooksva kalendriaastal käinud armulaual ning teinud liikmeannetuse.

Kandidaadid nõukogu valimiseks tuleb üles seada hiljemalt kaks nädalat enne valimisi. Kandidaate võivad esitada nõukogu, juhatus, koguduse õpetaja ja 5 kuni 10 täiskogu liiget üheskoos.

Mis saab edasi? Kui uus nõukogu astub ametisse, valib ta kõigepealt koguduse juhatuse, sh juhatuse esimehe ja soovi korral ka aseesimehe.

Lisaks juhatusele valib uus nõukogu ka sinodisaadikud. Need on kaks inimest, kes esindavad koguduse nõukogu Tartu praostkonna sinodil. Tartu praostkond ulatub Avinurmest Kambjani ning Jõgevast Võnnuni hõlmates kokku 20 kogudust. Viis kogudust asuvad Tartu

linnas, ülejäänud 15 väljaspool Tartut. Sinodile tulevad kokku kõigi koguduste esindajad ja kõik praostkonna vaimulikud. Seal sünnivad piirkondlikku koostööd puudutavad otsused, kuid muuhulgas valib sinod ka kolm kirikukogu saadikut, kelledest vähemalt üks on vaimulik ja vähemalt üks ilmik.

Kirikukogu on EELK kõrgeim seadusandlik ja korraldav organ. Kirikukogu liikmed on piiskopid, praostid, kantsler, assessorid, kaplanaatide, vaimulike konverentsi ja kõigi kaheteistkümne praostkonna esindajad.

Niisiis puudutab eelseisev nõukogu valimine eeskätt meie kogudust ennast, kuid võib otseselt mõjutada ka luterliku kiriku juhtimist Kirikukogu tasemel. Valimiste täpne aeg antakse eelnevalt teada pühapäevastel jumalateenistustel.

100 aastat möödub praost Harald Tammuri sünnist

5. jaanuaril 2017 kell 16 kogunetakse Raadi surnuaia peavärvavas, et üheskoos pidada mälestuspalvus Tartu Pauluse koguduse endise õpetaja Harald Tammuri haual.

Harald Tammur sündis 5. jaanuaril 1917. a. Kavastu valla käsitöölise Artur Tammuri ja tema naise Liisa ainukese lapsena. Haraldil koolitee algas Varnja Algkoolis. 1935. aastal lõpetas ta Tartu Kommertsgümnaasiumi *cum laude* ja pärast sõjaväeteenistust astus 1936. aastal Tartu ülikooli usuteaduskonda. Kuna nõukogude võim sulges 1940. aastal usuteaduskonna, läks Harald üle õigusteaduskonda, kuid lõpetas siiski Saksa okupatsiooni ajal 1943. aastal usuteaduskonna *cum laude*. Kohe asus Harald Tammur prooviaastale Tartu Ülikooli kirikus, kuid magistrakraad jäi sõja tõttu kaitsmata.

Septembris 1941 abiellus Harald Tammur Leida Kuslapiga. Sellest abielust sündis poeg Rein. Paraku viisid arreteerimised ja pikad sõja-aastad pereisa kodust kaugele. Põrandaaluse vastupanuliikumise tegelasena oli Harald Tammur üks kolmest Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmest, kes 1943. a. peitis esimese Eesti rahvuslipu võõra võimu eest. Alates 1995. aastast oli praost Tammur EÜS-i auliige.

Neli päeva enne planeeritud ordinatsiooni, öösel vastu 20. aprilli 1944 arreteeriti Tammur Saksa Julgeoleku poolt. Viis kuud ootas ta surmamõistetute kambris oma tundi, kuni Vene vägede lähenedes viidi ta Danzigi ja sealt edasi Stutthofi laagrisse. Talvekülmas ja näljas kaalus Harald Tammur 43 kg. Koos taganevate sakslastega liikusid edasi ka vangid. Leuenbergis jäi Tammur rongist maha. Ent seal oli haigla peaarstiks juba vene mundris juut, kes soovis Tammurile vangilaagri-aegset heategu tasuda ja võttis ta ravile.

Tartusse jõudis Harald Tammur 1945. aasta oktoobris, kuid Nõukogude Julgeolek arreteeris ta juba nädala pärast. Pärast pikki ülekuulamisi veeti

Tammurit aastatel 1947–1954 mööda Venemaad ühest vangilaagrist teise, kuni 1. juunil 1954 ta vabastati.

Kirikuõpetajaks ordineeriti Harald Tammur 28. oktoobril 1954. Mõni nädal hiljem sai temast Nõo ja Kambja koguduse õpetaja. Lisaks tuli teenida ka Elva ning Rannu kogudusi. Jumala armu läbi oli ta kodumaale jõudnud. Nüüd kogus ta sõjas laialipillutatud kogudusi ja remontis kirikuid.

9. oktoobril 1955 abiellus õpetaja Tammur teistkordselt. Linda Libbesest sai Haraldile abikaasa 46 aastaks.

1979–1997 oli Harald Tammur Tartu Pauluse koguduse õpetaja, aastatel 1982–1996 Tartu praost ja 1987–1992 EELK Konsistoriumi assessor. Praost Tammur oli Tartu Jaani ja Kambja koguduste taasloomise väsimatu eestvedaja. 24. veebruaril 1996. a. autasustas Eesti Vabariigi president teda vabadusvõitluse eest Riigivapi teise klassi ordeniga.

1997. a. täitus Tammuril 80 eluaastat. “Ma tundsin, et olen õpetajana oma ülesande täitnud,” kirjutas Harald Tammur oma mälestuste lõppu.

Pärast pikki maiseid võitlusi sulges väsinud rändur silmad. 12. mail 2001. aastal sai ta kojukutse oma Issandalt.

Loosung – piiblisalm igaks päevaks

Koos käesoleva kuukirjaga jõuab Tartu Pauluse koguduse liikmetele kingituseks loosungiraamat.

See raamatuke ilmub rohkem kui viiekümnes keeles ning seda loetakse enam kui sajas riigis. Võibolla on üllatav seegi, et käesolev väljaanne on järjekorras 287.

Esimest korda trükiti loosungiraamatut 1731. aastal ja sealtmaalt pole ühtegi aastat vahele jäänud. Sellest, et raamat on eesti rahvalegi juba ammu tuttav, annab tunnistust kasvõi see, et just selle raamatu kaudu on meie keelde tulnud sõna „loosung“.

Loosung tähendab loosimist. Sõna *loosima* on saksa keeles *losen* ja *loosimine* vastavalt *Losung*. Et mõista, kuidas on seotud loosimine ja juhtlause, peame pisut tutvust tegema vennastekogudusega.

Herrnhut on praegugi väike linn, umbes nagu Põltsamaa. 1722. aastal andis krahv Nikolaus Ludwig von Zinzendorf varjupaika põgenikele lubades neil asuda oma maale. Böömi vennad põgenesid usulise tagakiusu eest ja ehitasid Zinzendorfi valdustesse Herrnhuti linnakese. 1727. aastal sündis seal usuline ärkamine – vennastekoguduse liikumine, mis on olulisel määral mõjutanud ka eesti rahva kujunemist.

1728. aasta 3. mai õhtupalvusel andis krahv Zinzendorf kogudusele lühikese laulusalmi järgmise päeva juhtmõtteks. Sellest päevast alates saatis ta igal õhtul Herrnhuti kõigisse 32 majja enda valitud piiblisalmi järgnevak päevaks, tunnetades, kui tähtis on, kui terve

Loosimisel kasutatakse 1824 nummerdatud sedelit.

kogudus mõtiskleb ja palvetab sama teksti alusel. Iga kord, kui uue päeva juhtsalm välja kuulutati, oli selle teate edasiviimine väikeses linnakeses heaks ajendiks, mis omavaheliste külaskäikudega rahvast ühendas. Zinzendorf ise nimetas seda „Önnistegija jätkuvaks kõneluseks kogudusega“.

Loositud juhtmõtteks võis olla nii kirjakoht Piiblist kui salmike lauluraamatust, hiljem alati Piiblist ja näiteks laulusalm selle täienduseks. Ei läinud kaua aega, kui loosimist hakati korraldama aasta kaupa. See tegi võimalikuks piiblisalmide saatmise kaugematesse paikadesse, nende trükkimise loosungiraamatuks, selle tõlkimise ja levitamise üle maailma.

Tänapäeval loositakse piiblisalme ikka 3. mai paiku, kuna see tuleb meelde päeva, mil ilus tava alguse sai. Näiteks 26. aprillil 2016 loositi piiblisalmid aastaks 2019. Nii varakult tuleb seda teha, kuna Vanast Testamendist loositud piiblisalmidele otsitakse pärast loosimist kõrvale ka sobivad salmid Uuest Testamendist ja veel kolmaski tekst mõnest laulust, palvest või vaimulikust kirjutisest. See kolmas salm on justkui lugeja vastus Piibli tekstile.

Loosimine toimub alati Herrnhuti linnas Vennaste Uniteedi keskuses. Loosimisel osalevad uniteedi juhtivad tegelased koos külalistega.

Loosimisel kasutatakse 1824 nummerdatud kaardikest, millest igaühele vastab üks Vana Testamendi kirjakoht. Millised kirjakohtad nimelt, seda redigeerib vastav komisjon kindla ajavahemiku tagant. Kuna viimase kahe aasta salmid loosimisel ei osale, on anumas õigupoolest umbes 1100 kaardikest. Seejärel, kui salmid on loositud, algab töö täiendavate salmide valimisel. Kui kolm teksti iga päeva jaoks on leitud, järgneb tõlkimine ja trükkimine. Eestikeelse väljaande jaoks valib kolmanda teksti Eesti Evangeelse Vennastekoguduse eestseisuse liige ja Keila koguduse õpetaja Marek Roots, piiblisalme kohandab eestikeelse väljaande jaoks Maarja-Magdaleena koguduse õpetaja Aivo Prükk.

Lisaks igaks päevaks mõeldud salmidel on loosungiraamatus ära trükitud juhtmõtted ka iga kuu ja aasta tarvis. Neid viimaseid ei loosita Herrnhutis, vaid valitakse Berliinis Oikumeenilise Piiblitlugemise Töörühma poolt, mille 19 liiget esindavad noorte- ja misjoniühinguid, piibliseltse ja mitmeid kirikute ja koguduste ühendusi. Teiste seas on esindatud ka Vennaste Uniteet. Aasta loosungite traditsioon ulatub aastasse 1930, kuu loosungite oma aastasse 1934.

Töörühm koostab ka piiblitlugemise kavad, mis on loosungisalmide all eraldi trükitud. Kuu ja aasta loosung määratakse kindlaks mitmeastmelise valimisprotsessi abil.

Eesti keeles on loosungiraamatut trükitud 1887–1915 ja 1993. aastast tänaseni.

Laulik ütleb: „*Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu teerajal.*”

(Ps 119,105).

Herrnhuti „Vogtshof“, mille väikeses saalis loositakse igal aastal piiblisalme.

Jumalateenistused

- P. 11. dets kell 10 kolmas advent.
P. 18. dets kell 10 neljas advent.
L. 24. dets kell 16 jõuluõhtu.
P. 25. dets kell 10 esimene jõulupüha.
kell 12 laste ja perede jumalateenistus.
E. 26. dets kell 10 teine jõulupüha.
L. 31. dets kell 16 vana-aasta õhtu.
kell 23.30 aastalõpu palvus.
P. 1. jaan kell 12 uus-aasta.
R. 6. jaan kell 10 kolmekuningapäev.
Jumalateenistuste ajal on lastele avatud mängutuba.
Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios ja Youtube keskkonnas.

Koolide jumalateenistused

- T. 13. dets kell 18 Ülenurme Gümnn.
R. 16. dets kell 11.30 M.Härma Gümnn.
E. 19. dets kell 13 Veeriku kool.
T. 20. dets kell 13 Kutsehariduskeskus.
K. 21. dets kell 13 Descartes'i Kool.
K. 21. dets kell 15 Reiniku Kool.
K. 21. dets kell 18 Tartu Erakool.
N. 22. dets kell 10 Variku Kool.
N. 22. dets kell 12 Jaan Poska Gümnn.
N. 22. dets kell 18 Tamme Kool.

Koguduse laulukoorid

- Kammerkoor** teisipäeviti kell 18.15.
Naiskoor kolmapäeviti kell 18.15.
Lastekoor laupäeviti kell 10.00.
Noorteansambel reedeti kell 18.00.

Teated noortele

Lisaks tavapärasele noorteõhtutele on alustatud noorte jumalateenistustega, mida peetakse kord kuus. Esimene noorte jumalateenistus oli 2. detsembril Tartu Maarja koguduse majas, järgmine tuleb Pauluse kirikus. Lähem info Tartu Pauluse noorte Facebooki grupist.
3. – 5. veebruarini 2017 on Põltsamaal kirikunoorte talvapäevad „Tänu sulle!”
6. – 9. juulini 2017 on Pilstveres kiriku noortepäevad ehk kristlik noortefestival „Järgmine Peatus” (“JäPe”).
Kui soovid meiega koos laagrisse sõita, siis võta ühendust koguduse noorteuht Robert Bunderiga või tule reedel kell 19 noorteõhtule!

Kontserdid

Tartu Pauluse kirikus

- N. 8. dets kell 19 kontsert „Õnnega koos”. Esinevad Lenna Kuurmaa, Koit Toome ja Jorma Puusaag. Pilet 17 €.
R. 9. dets kell 19 meeste ansambli Nikolsky kontsert. Kavas on kirikumusika ja vene rahvalaulud. Pilet 10 €.
L. 10. dets kell 18 Neidudekoori Kammerhääled Pärt Uusbergi autoriplaadi esitluskontsert.
K. 14. dets kell 18 Tartu Karlova Koorikooli advendikontsert.
L. 17. dets kell 13 Ülenurme Muusikakooli kontsert. Esinevad solistid, ansamblid, koorid ja orkestrid.
L. 17. dets kell 18 Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori ja Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert.
P. 18. dets kell 17 Credo-Allika kammerkoori jõulukontsert „Hetk jäänud veel” räägib läbi muusikaloos jõuluootusest ja jõululootusest. Kontserdil astuvad üles solistid Birgit ning Rebecca Kontus koos Credo-Allika Kammerkoori, Võru muusikakooli mudilaskoori Ritsik ja instrumentaalansambliga. Õhtut juhivad Hannes Hermaküla. Dirigent Riina Tikenberg. Piletid 10/12 €.
T. 20. dets kell 19 Eesti Rahvusmeeskoori jõulukontsert. Tõnu Kõrvits. “Laulud Dolorese lauluvihikust”. Jõululaulud Tõnis Kaumanni seades. Dirigent Mikk Üleoja. Piletid 10/12 €.
R. 23. dets kell 17 Tartu Noortekoori jõulukontsert. Kavas C. Saint Saënsi „Jõuluoratorium“.
E. 26. dets kell 17 jõululaulude õhtu koos koguduse laulukooridega. Sissepääs tasuta.
N. 29. dets kell 19 kammerkoor Voces Musicales aastalõpukontsert. Kavas Johann Sebastian Bach'i Orkestrisüit nr 3, Kantaat nr 191 ja Magnificat. Solistid Maria Listra, Kadri-Liis Kukk, Tuuri Dede, Valter Soosalu, Alvar Tiisler. Ensemble Voces Musicales barokkpillidel. Dirigent Toomas Siitan. Piletid 10/15 €.

Koguduse elu nädala sees

- Piiblitunnid** – kolmapäeviti kell 17 (alates 1. veebruarist 2017).
Taize palvused – neljapäeviti 17.30.
Noorteõhtud – reedeti kell 19 (välja arvatud 23. ja 30. detsembril).
Leerikool alustab tööd 6. märtsil 2017, tunnid on esmaspäeviti kell 18.
Piiblingid:
E. 5. dets kell 17.00 (Liive)
P. 11. dets kell 11.45 (Juta)
E. 12. dets kell 17.00 (Liive)
E. 19. dets kell 17.00 (Liive)
E. 2. jaan kell 17.00 (Liive)
E. 9. jaan kell 17.00 (Liive)
R. 13. jaan kell 18.00 (Aino)
E. 16. jaan kell 17.00 (Liive)
P. 22. jaan kell 11.45 (Juta)
Kantselei on avatud E-L 10-14, P 9-10, tel 7 420 258; tartu.pauluse@eelk.ee
Kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-12.
Raamatupood on avatud E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.
Supiköök on avatud E-R 11-13 ja L 10-12:30

Liikmeannetused

Südamlik tänu kõigile, kes on juba teinud sel aastal oma liikmeannetuse!
Liikmeannetusi saab teha koguduse kantseleis või pangaülekanega. Saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus Arveldusarve EE282200221005105336 Summa on annetaja otsustada.

Pühapäevakool

Tunnid toimuvad laupäeviti: 3., 10. ja 17. detsembril ning uuel aastal alates 14. jaanuarist. 25. detsembril kell 12 on laste ja perede jõulujumalateenistus.
Kell 11.00:
2–4 aastased (Kai Kikkas)
5–6 aastased (Aino-Liisa Petolai)
I–II klass (Riina Org ja Annely Tubin)
III–V klass (Anu Seppa ja Auli Marta Humal)
VI–VIII klass (Katrin Luhamets)
Kell 12.30: kooliealiste laste kunstiring (Liive Koppel)